

Στάσεις των Ελλήνων για την επιδημία covid 19

Ερευνητική Ομάδα:

Δρ Ευστράτιος Παπάνης, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου

Υπ. Διδάκτορες: Ειρήνη Καραμπάση, Σοφία Πακλατζόγλου, Ελένη Πρασά

Κάτοχοι Μεταπτυχιακού Τίτλου και Φοιτητές: Ελισάβετ Γκινάλα, Σταυρούλα Βεγιάζη, Τερέζα Ζωγοπούλου, Ραφαηλία Πράτσου, Μαρία Αναγνωστοπούλου, Μαρία Διανέλλου, Νεκτάριος Πετεινάρης, Αικατερίνη Μπαλάσα, Πηνελόπη Πουλερού, Γιάννης Σακαράκας

Μεταδιδακτορική ερευνήτρια: Ανδρομάχη Μπούνα

Εισαγωγή

Κάθε κοινωνία, που πλήττεται από μια μορφή απειλητικής επιδημίας, μπορεί ταυτόχρονα να βιώνει, τόσο ατομικά, όσο και συλλογικά, έντονα κύματα πανικού, να διατυπώνει πλήθος ερμηνειών σχετικά με την προέλευση και την πορεία της νόσου, να προβάλλει μια σειρά από αμφιλεγόμενα ηθικά διλήμματα και θεωρίες συνωμοσίας, καθώς και να αναπτύσσει πληθώρα ανταγωνιστικών στρατηγικών ελέγχου, που αποσκοπούν είτε στην καταπολέμηση της ίδιας της νόσου, είτε στην αντιμετώπιση των έτι φοβερότερων επιδημιών του φόβου και της κοινωνικής απορρύθμισης. Η ψυχολογική επιδημία του τρόμου, της καχυποψίας και του πανικού ακολουθεί προδιαγεγραμμένα στάδια και μολύνει πολύ περισσότερο από την ίδια τη νόσο, στιγματίζοντας ψυχολογικά τη γενιά και αλλάζοντας με δραματικό τρόπο τις δυναμικές μιας κοινωνίας. Όλα αυτά τα αρνητικά συναισθήματα μπορούν να είναι εντελώς διαχωρισμένα από την πραγματικότητα της νόσου.

Αρχικό στάδιο: Φάση αμφιβολίας και πολλαπλών ερμηνειών

Αρχικά οι άνθρωποι δεν είναι σε θέση να αποφασίσουν εάν μια νέα ασθένεια ή μια νέα επιδημία είναι ασήμαντη ή εξαιρετικά σημαντική. Η συνεχής αλλαγή απόψεων προκαλεί έναν συλλογικό αποπροσανατολισμό (Ferlie και Pettigrew 1990).

Όσο δεν υπάρχουν συλλογικοί τρόποι αντιμετώπισής της, πολλαπλές μορφές αντίδρασης μπορεί να αναδυθούν με διαφορετικά σχέδια δράσης, στρατηγικές για την καταπολέμηση και τον έλεγχο της νόσου. Δημιουργούνται νέες κουλτούρες και αξίες, που πριν την εμφάνιση της ασθένειας μπορεί να μη σήμαιναν οτιδήποτε.

Για παράδειγμα, σε όλο τον κόσμο, αναπτύσσεται, αυθόρμητα και δημιουργικά, μια κουλτούρα του κορωνοϊού, για την αντιμετώπιση των περιορισμών στην καθημερινή ζωή και της κουραστικής απομόνωσης, της καραντίνας και της διαμονής στο σπίτι. Η κουλτούρα αυτή ενισχύεται από το χιούμορ, τις θεωρίες συνωμοσίας, την αλληλεγγύη μέσω των διαδικτυακών κοινωνικών μέσων και μια πανσπερμία νέων μορφών δράσης.

Όταν μια επιδημία είναι νέα, μυριάδες διαφορετικές θεωρίες μπορούν να παραχθούν σχετικά με την προέλευση της νόσου και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της, πολλές από τις οποίες έχουν βαθιά ηθική φύση και συνοδεύονται από θεμελιώδη μεταφυσικά ερωτήματα.

Ακραία στάδια της επιδημίας:

Σε πιο ακραία στάδια, όταν οι θάνατοι ξεπερνούν ένα ορισμένο όριο, είναι δυνατόν να ξεσπάσει μία λαίλαπα στιγματισμού, τόσο για τα άτομα που νοσούν, όσο και για τις κύριες ομάδες φορέων. Η κοινωνική επιδημία μπορεί να πάρει τη μορφή της αποφυγής, του διαχωρισμού, της δίωξης και της κακοποίησης και τέλος - τουλάχιστον δυνητικά - της μαζικής, οργανωμένης βίαιης επίθεσης κατά συγκεκριμένων πληθυσμών.

Τέλος, οι ανήμπορες κοινωνίες προσεγγίζουν ένα σημείο αναληψίας και αδιαφορίας απέναντι στο ερεβώδες πεπρωμένο και εγκαταλείπουν κάθε προσπάθεια προφύλαξης και αποτροπής.

Αντίδοτο

Μόνο αντίδοτο στην ψυχολογική αυτή πανδημία, αντίστοιχο με το εμβόλιο κατά της βιολογικής νόσου, είναι η αλληλεγγύη και η συλλογική δράση. Υπό αυτή την έννοια η επιδημία μετατρέπεται σε κατοπτρισμό της κοινωνίας, σε καθρέφτη του ανθρώπινου και πολιτιστικού κεφαλαίου της, σε τιμητή των δικτύων της, σε κριτή των προνοιακών συστημάτων της και σε κίνητρο για την εγκαθίδρυση στενότερων σχέσεων μεταξύ των μελών της.

Από ψυχολογικής, κοινωνικής και πολιτικής σκοπιάς, η επιδημία μόλις μας εισήγαγε στον 21ο αιώνα, επανακαθορίζοντας τον τρόπο που εργαζόμαστε, που διδασκόμαστε και μεταβάλλοντας τους τρόπους με τους οποίους συσχετιζόμαστε. Και κυρίως κατέδειξε με τον πιο τραγικό τρόπο ότι ζούσαμε τόσα χρόνια σε μια ευάλωτη κοινωνία της διακινδύνευσης, όπου όλες οι ομάδες, ανεξαρτήτως, μορφωτικού, οικονομικού, ηλικιακού επιπέδου βρισκόταν σε κίνδυνο

Στην πραγματικότητα, η έννοια του «πανικού» εγκαταλείφθηκε σε μεγάλο βαθμό από εκείνους που μελετούν τις καταστροφές, καθώς ούτε περιγράφει, ούτε εξηγεί τι κάνουν οι άνθρωποι σε τέτοιες περιπτώσεις (Quarantelli, 2001). Σε γενικές γραμμές, δεν ενεργούν παράλογα ή εγωιστικά σε

κρίσεις. Αντίθετα, οι πρόσφατες έρευνες υπογραμμίζουν ότι η εμπειρία μιας κοινής απειλής ή κινδύνου μπορεί να οδηγήσει τους ανθρώπους στην ανάπτυξη μιας αίσθησης κοινής ταυτότητας ή «συνύπαρξης» (Reicher & Haslam, 2009) και ενδεχομένως σε μια ενισχυμένη συνεργασία και υποστήριξη των άλλων (Drury, & Alfarhli, 2019).

Ψυχολογικές επιπτώσεις

Όσοι βρίσκονται σε καραντίνα, ακόμη και αν δεν μολυνθούν ποτέ, μπορεί να υποφέρουν από βαθιά προβλήματα ψυχικής υγείας, που διαρκούν πολύ καιρό μετά το τέλος της απομόνωσης. Σε μια μελέτη το 2006 διαπιστώθηκε ότι το 29% των ατόμων που βρίσκονταν σε καραντίνα, κατά τη διάρκεια της επιδημίας του SARS, εμφάνιζαν σημεία μετατραυματικού στρες, ενώ το 31% εμφάνιζαν σημάδια κατάθλιψης. Ο χρόνος της απομόνωσης και της επαναφοράς στην κανονικότητα επηρεάζει τη συχνότητα και τη σοβαρότητα των ψυχολογικών συμπτωμάτων.

Ταυτότητα έρευνας:

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να καταγραφούν οι ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις του κορωνοϊού (Covid-19) στην ελληνική κοινωνία και ο ρόλος των ΜΜΕ: Καταγραφή με εμπειρική έρευνα των στάσεων απέναντι στην επιδημία.

Χρονικό διάστημα: Ιανουάριος 2020 με την εμφάνιση της επιδημίας μέχρι και το Μάρτιο του 2020 όταν η επιδημία άρχισε να εξαπλώνεται στην Ελλάδα

Φάσεις Έρευνας

Κατά την πρώτη φάση της έρευνας η επιδημία του κορωνοϊού δεν είχε ακόμα πλήξει την Ελλάδα. Δόθηκαν ερωτηματολόγια στο γενικό πληθυσμό σχετικά με την εξάπλωση του ιού ανά την υφήλιο. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωναν τα πλήρη στοιχεία τους, για να διασφαλισθεί η αξιοπιστία.

Η δεύτερη φάση της έρευνας ξεκίνησε με την εμφάνιση του πρώτου κρούσματος στην Ελλάδα. Μέρος του δείγματος από το πρώτο στάδιο συμπλήρωσε ξανά το ερωτηματολόγιο για να εξεταστεί η μεταβολή των στάσεων τους.

Μέθοδος: επώνυμα διαδικτυακά ερωτηματολόγια και τηλεφωνικές συνεντεύξεις

Δείγμα: Στην πρώτη φάση της έρευνας, πριν την εμφάνιση του κορωνοϊού στην ελληνική κοινωνία συμμετείχαν συνολικά 874 άτομα, από τους οποίους είναι 167 άνδρες (19,1%) και 707 γυναίκες

(80,9%). Το δείγμα ηλικιακά διακρίνεται σε 312 άτομα κατηγορίας 18-28 ετών (35,7%), σε 180 άτομα κατηγορίας 29-39 ετών (20,6%), σε 212 άτομα κατηγορίας 40-50 ετών (24,3%) και σε 157 άτομα κατηγορίας 51-61 ετών (18%) και σε άτομα 13 άτομα μεγαλύτερα των 62 ετών (1,5%). Το δείγμα βάσει του μορφωτικού επιπέδου διακρίνεται σε 5 άτομα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (0,6%), σε 107 άτομα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (12,2%), σε 103 άτομα μεταλυκειακής εκπαίδευσης (11,8%), σε 413 τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (47,3%) και σε 246 άτομα κατόχους μεταπτυχιακών και διδακτορικών (28,1%). Το δείγμα βάσει επαγγελματικής ιδιότητας διακρίνεται σε 204 μόνιμους στον δημόσιο τομέα (23,3%), σε 78 μη μόνιμους στο δημόσιο τομέα (8,9%), σε 116 ιδιωτικούς υπαλλήλους (13,3), σε 99 ελεύθερους επαγγελματίες (11,3%), 64 άτομα εργάζονται σε ευέλικτες μορφές εργασίας (7,3%), σε 106 ανέργους (12,1%) και σε 207 φοιτητές (23,7%). Σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας το δείγμα διακρίνεται σε 380 κατοίκους Αθήνας ή Θεσσαλονίκης (43,5%), σε 255 κατοίκους πρωτεύουσας νομού (29,2%) και σε 239 κατοίκους είτε κωμόπολης είτε χωριού είτε κάποιας επαρχιακής πόλης (27,3%).

Στην *δεύτερη φάση* της έρευνας, μετά την εμφάνιση του κορωνοϊού στην ελληνική κοινωνία επανεξετάστηκαν βάσει της πρώτης φάσης της διαδικασίας συνολικά 369 άτομα από τα οποία 74 είναι άνδρες (20,1%) και 295 είναι γυναίκες (79,9%). Το δείγμα ηλικιακά διακρίνεται σε 100 άτομα 18-28 ετών (27,1%), σε 64 άτομα 29-39 ετών (17,3%), σε 98 άτομα 40-50 ετών (26,6%), σε 98 άτομα 51-61 ετών (26,6%) και 9 άτομα άνω των 62 ετών (2,4%). Το δείγμα βάσει του μορφωτικού επιπέδου διακρίνεται σε 39 απόφοιτους Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (10,6%), σε 35 απόφοιτους Μεταλυκειακής εκπαίδευσης (9,5%), σε 165 απόφοιτους Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (44,6%) και σε 130 κατόχους Μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού διπλώματος (35,3%). Το δείγμα βάσει επαγγελματικής ιδιότητας διακρίνεται σε 128 μόνιμους στον Δημόσιο τομέα (34,7%), σε 32 μη μόνιμους στο δημόσιο τομέα (8,7%), σε 44 ιδιωτικούς υπαλλήλους (11,9%), σε 39 ελεύθερους επαγγελματίες (10,6%), σε 21 εργαζόμενους σε ευέλικτες μορφές εργασίας (5,7%), σε 40 ανέργους (10,8%) και σε 65 φοιτητές (17,6%). Σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας το δείγμα διακρίνεται σε 174 κατοίκους σε Αθήνα/Θεσσαλονίκη (47,2%), σε 114 κατοίκους σε πρωτεύουσες νομών (30,8) και σε 81 κατοίκους σε κωμόπολη, χωριό ή άλλη επαρχιακή πόλη (22%).

Στην *τρίτη φάση* της έρευνας, με την εμφάνιση του κορωνοϊού στην ελληνική κοινωνία συμμετείχαν συνολικά 327 άτομα, 76 άνδρες (23,2%) και 251 γυναίκες (76,8%). Το δείγμα βάσει ηλικίας κατηγοριοποιείται σε 156 άτομα ηλικίας 18-28 ετών (47,7%), σε 64 άτομα ηλικίας 29-39 ατόμων (19,6%), σε 72 άτομα ηλικίας 40-50 (22%), σε 32 άτομα ηλικίας 51-61 ετών (9,8%) και σε 3 άτομα μεγαλύτερα των 62 ετών (0,9%). Το δείγμα βάσει της επαγγελματικής ιδιότητας διακρίνεται σε 42 μόνιμους στον δημόσιο τομέα (12,8%), σε 19 μη μόνιμους στο δημόσιο τομέα

(5,8%), σε 63 ιδιωτικούς υπαλλήλους (19,3%), σε 34 ελεύθερους επαγγελματίες (10,4%), σε 31 εργαζόμενους σε ευέλικτες μορφές εργασίας (9,5%), σε 33 ανέργους (10,1%) και 105 φοιτητές (32,1%). Το δείγμα βάσει του μορφωτικού του επιπέδου διακρίνεται σε 33 απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (10,1), σε 47 απόφοιτους μεταλυκειακής εκπαίδευσης (14,4%), σε 174 απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (53,1%), σε 73 κατόχους μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος (22,4%). Σύμφωνα με τον τόπο διαμονής το δείγμα διακρίνεται σε 133 κατοίκους σε Αθήνα ή Θεσσαλονίκη (40,7%), σε 91 κατοίκους πρωτεύουσας νομού (27,8%), σε 103 κατοίκους σε κωμόπολη, χωριό ή άλλη επαρχιακή πόλη (31,5%).

Το εύρος της κλίμακας είναι από το 0=καθόλου έως 10=Απόλυτα				
	Πριν τον Covid-19	Μετά τον Covid-19	Πριν τον Covid-19	Μετά τον Covid-19
	Μ.Ο Ανδρών	Μ.Ο. Ανδρών	Μ.Ο Γυναικών	Μ.Ο. Γυναικών
Γ.1. Η ενημέρωσή μου σχετικά με τα συμπτώματα του νέου κορωνοϊού (2019-nCoV) είναι επαρκής	5,91	6,78	6,09	7,45
Γ.2. Η ενημέρωσή μου σχετικά με τους τρόπους μετάδοσης του ιού είναι επαρκής	6,16	7,33	6,53	7,80
Γ.3. Η ενημέρωσή μου σχετικά με τους τρόπους προφύλαξης από τον ιό είναι επαρκής	6,11	7,61	6,39	7,95
Γ.5. Έχω λάβει όλα τα συνιστώμενα μέτρα και κανόνες υγιεινής για την προφύλαξη από τον κορωνοϊό	5,23	6,00	5,56	7,05
Γ.6. Έχω ενημερώσει τους οικείους μου για τον νέο ιό και έχω λάβει μέτρα προφύλαξης για να τους προστατέψω	4,68	6,03	5,37	7,16
Γ.7. Ο ιός είναι προϊόν συνωμοσίας και εφευρέθηκε για να πλουτίσουν οι φαρμακευτικές εταιρείες	2,74	3,43	3,94	4,50
Γ.8. Ο ιός είναι τόσο επικίνδυνος όσο μια απλή γρίπη και σύντομα θα ξεχαστεί	5,32	6,63	5,11	6,38
Γ.9. Τα ΜΜΕ προκαλούν γενικό πανικό με τους υπερβολικούς τίτλους και την κάλυψη των γεγονότων σχετικά με την εξάπλωση και την επικινδυνότητα του κορωνοϊού	7,31	8,28	7,08	8,30
Γ.11. Έχω τρομοκρατηθεί από το ρυθμό εξάπλωσης του ιού και δεν ξέρω πως να προστατευτώ εγώ και τα αγαπημένα μου πρόσωπα	2,16	2,57	3,21	3,42
Γ.12.Είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές θα φέρουν πιο σύντομα την Ελλάδα αντιμέτωπη με την επιδημία	3,44	4,66	4,31	4,49
Γ.13. Πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα αυστηρής απομόνωσης και αποστείρωσης χώρων, περιοχών και ανθρώπων, για να αποτραπεί η περαιτέρω εξάπλωση του ιού	5,10	5,21	5,33	5,77
Γ.14. Τα μέτρα απομόνωσης προκαλούν πανικό, ενώ το μόνο που απαιτείται είναι η αυστηρή τήρηση των κανόνων υγιεινής	6,20	7,36	6,57	6,82
Γ.15.Είμαι ικανοποιημένος/η από τα μέτρα που λαμβάνει η Ελλάδα για την αποτροπή εξάπλωσης του ιού	4,87	4,86	4,55	4,87
Γ.16. Πρέπει να επιβληθούν σκληρά μέτρα κατά των χωρών που είναι υπεύθυνες για την πρόκληση επιδημιών	4,41	4,32	4,92	4,23
Το εύρος της κλίμακας είναι από το 0=καθόλου έως 10=Απόλυτα	Τιμές μέσου όρου σε κλίμακα από το 0-10			
	Α' φάση της έρευνας	Β' φάση της έρευνας	Γ' φάση της έρευνας	

Έχω περιορίσει τις κοινωνικές μου δραστηριότητες	2,09	3,45	3,57
Παίρνω μέτρα ασφαλείας όπως μάσκες, γάντια, αντισηπτικά κλπ.	3,77	4,71	4,64
Φοβάμαι πως θα νοσήσω κι εγώ από τον κοροναϊό	<i>Δεν υπάρχει η ερώτηση</i>	3,75	3,84
Επικρατεί η ψυχραιμία, η λογική και η σύνεση	<i>Δεν υπάρχει η ερώτηση</i>	7,96	7,82

ΣΥΧΝΟΤΗΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

1η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Από πού προέρχεται η ενημέρωση αυτή, εφόσον υπάρχει; (π.χ. από το διαδίκτυο, την τηλεόραση , από ιατρικές υπηρεσίες, από φίλους ή γνωστούς κλπ.)			
		Συχνότητα	Ποσοστό
Valid	Διαδίκτυο	538	61,6
	MME (Τηλεόραση,ραδιόφωνο, τύπος)	176	20,1
	Έγκυρες πηγές (Π.Ο.Υ., Υπουργείο Υγείας)	111	12,7
	Κοινωνικά δίκτυα (φίλοι, οικογένεια, συνάδελφοι)	24	2,7
	Πουθενά	5	,6
	Έχω σπουδές σχετικές με το αντικείμενο	3	,3
	Σύνολο	858	98,2
Missing	System	16	1,8
Total		874	100,0

Τα συναισθήματα που νιώθω για το νέο ιό είναι:			
		Συχνότητα	Ποσοστό
Valid	Πανικό για το άγνωστο	68	7,8
	Αδυναμία γιατί δεν ξέρω πώς να προφυλαχθώ	187	21,4
	Αδιαφορία	169	19,3
	Οργή για το παγκόσμιο σύστημα υγείας	204	23,3
	Άλλο	246	28,1
	Σύνολο	874	100,0

Ποιες οι επιπτώσεις της εξάπλωσης του κοροναϊού στην	Πριν τον Covid-19	Μετά τον Covid-19	Πριν τον Covid-19	Μετά τον Covid-19
--	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

καθημερινότητά σας;	Μ.Ο. Ανδρών	Μ.Ο. Ανδρών	Μ.Ο. Γυναικών	Μ.Ο. Γυναικών
Έχω περιορίσει τις κοινωνικές μου δραστηριότητες	1,34	2,53	2,27	3,89
Έχω γίνει πιο καχύποπτος απέναντι σε ανθρώπους που ενδεχομένως να νοσούν έστω και από κρυολόγημα	2,53	2,84	3,58	4,22
Προσπαθώ να αποφεύγω πολυσύχναστα μέρη	2,68	3,45	4,19	5,17
Παίρνω μέτρα ασφαλείας όπως μάσκες, γάντια, αντισηπτικά κλπ.	2,70	3,30	4,02	5,05

Εάν δεν έχετε λάβει επαρκή μέτρα προφύλαξης και υγιεινής παρακαλούμε πείτε μας γιατί:

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ COVID-19 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Μ.Ο. Ανδρών	Μ.Ο. Γυναικών
Δ.1. Δεν έχω χρόνο	3,10	3,15
Δ.2. Δεν πιστεύω πως ο ιός θα εξαπλωθεί στην Ελλάδα	4,10	4,39
Δ.3. Θα λάβω μέτρα μόλις το πρώτο κρούσμα φτάσει στην Ελλάδα	4,44	4,43
Δ.4. Περιμένω από το κράτος να λάβει μέτρα	5,08	4,63

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ COVID-19 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Μ.Ο. Ανδρών	Μ.Ο. Γυναικών
E.2.1. Φοβάμαι πως θα νοσήσω κι εγώ από τον κορωνοϊό	3,00	4,10
E.2.2. Δεν με νοιάζει ιδιαίτερα για τον εαυτό μου, αλλά ανησυχώ περισσότερο για τα αγαπημένα μου πρόσωπα	5,57	6,65
E.2.3. Αντιμετωπίζω την όλη κατάσταση με χιούμορ	6,25	5,36
E.2.4. Επικρατεί η ψυχραιμία, η λογική και η σύνεση	7,89	7,80
E.2.6. Πόσο έχει ενταθεί η ανασφάλειά σας από την έλλειψη μασκών, γαντιών και αντισηπτικών στα φαρμακεία;	3,07	3,43

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Ποια είναι η άποψή σας σχετικά για τα μέτρα της κυβέρνησης. Θεωρείτε ότι έλαβε έγκαιρα τα μέτρα;

«.....Σίγουρα θα έπρεπε να υπάρχει περισσότερη επαγρύπνηση σε αυτό δηλαδή σύνορα από Αλβανία Ιταλία να είχε σταματήσει τις εκδρομές τουριστικά ή να ελέγξει αυτούς που έχουν έρθει στη χώρα πιστεύω ότι θα μπορούσε να είχε πάρει πιο νωρίς μέτρα σε όλα αυτά φυσικά που έκανε είμαι υπέρ και που έκλεισε τα σχολεία και σταμάτησαν την κυκλοφορία ήταν αναμενόμενο γιατί δεν ήμασταν υπεύθυνοι να σταματήσουμε να κυκλοφορούμε θέλαμε δηλαδή ένα ένα stop άμεσο αλλά πιστεύω ότι θα μπορούσε να είχε κάνει πιο γρήγορα κινήσεις να είχε ελέγξει πιο νωρίς τα αεροδρόμια τα λιμάνια ποιος μπαίνει ποιος βγαίνει....»

Πιστεύετε ότι τηρούνται τα μέτρα της Κυβέρνησης κατά της εξάπλωσης του κοροναϊού;

«.....είναι κόσμος που είναι μέσα στα σπίτια του υπάρχει κόσμος που είναι μέσα στο αυτοκίνητο φοράει μάσκα και καπνίζει υπάρχει κόσμος είναι φυσικά μεγάλης ηλικίας και φτύνει το γάντι του για να πιάσει την σακούλα κάθεσαι απλά και το κοιτάς γενικά υπάρχει άνθρωπος δεν μπορεί να προσαρμοστεί από αυτά που έκανε τόσο γρήγορα σε μία σε εισαγωγικά καραντίνα.....υπάρχει το ασυνείδητο υπάρχουν ασυνείδητες πράξεις που τις κάνεις και δεν τις σκέφτεσαι δηλαδή ο κόσμος δεν κάθεται να το σκεφτεί κάνει αυτά που έκανε απλά φοράει και ένα γάντι ή μια μάσκα και δεν την αλλάζει την φοράει για τρεις μέρες...»

Ποια είναι η επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του διαδικτύου?

«.....Σταματήσαμε να βλέπουμε τηλεόραση μας προκαλούσαν πανικό και στεναχωριόμασταν και οι τέσσερις μέσα στο σπίτι που είμαστε σταματήσαμε να βλέπουμε ειδήσεις για ένα διάστημα νομίζαμε ότι πεθαίνουμε εκείνη τη στιγμή έτσι όπως τα περιέγραφαν ,το ίντερνετ ήταν λίγο καλύτερα τα πράγματα γιατί επέλεγε είχε πολλά να δεις ήταν στο χέρι σου δηλαδή τι θα δεις και τι όχι από ποιο site θα το δεις πόσο έγκυρο είναι αυτό που διαβάζεις παρακολουθούμε τις τελευταίες βέβαια τρεις μέρες παρακολουθούμε πάλι ειδήσεις συγκεκριμένες ώρες Βέβαια όχι όλες και μόνο την αρχή το πρώτο δηλαδή μισάωρο μετά αλλάζουμε κανάλι....»

Ποια τα συναισθήματα σας κατά τη διάρκεια του του ιού;

«.....Στην αρχή αιφνιδιαστήκα αλλά κατάλαβα τη σοβαρότητα όταν είδα τι γινόταν στη Κίνα. Ήταν από τους πρώτους στον εργασιακό της χώρο που έλαβε αυστηρά μέτρα πρόληψης σε σημείο που αντιμετωπιζόταν περίεργα από τους συναδέλφους της. Το αντιμετώπισε με σοβαρότητα αλλά όχι με πανικό. Κατάλαβα ότι ήταν κάτι σοβαρό από την αρχή. Πλέον όσο περνάνε οι μέρες νομίζω ότι είναι λίγο πιο δύσκολο....»

Ποια είναι τα συναισθήματά σας μετά την εμφάνιση του κοροναϊού στην Ελλάδα;

«.....εγώ να είμαι καθαρή για έμένα δεν ήτανε κάτι διαφορετικό στην νοοτροπία να σας πω έτσι που είναι υπάρχει φόβος και να σας πω αυτό είναι και λίγο υποκειμενικό ο κόσμος βλέπω ότι το αντιμετωπίζει λίγο με τρομολαγνεία υστερικά είναι λίγο μακριά από εμένα και να σας πω ότι είναι ένας ιός εύκολα φτιαγμένος σύμφωνα με την φαρμακολογία και κάποιους άλλους ιούς που είχαμε στο παρελθόν είναι πολύ εύστοχα φτιαγμένος....μου κάνει πολύ εντύπωση ότι κάποια αντιφλεγμονώδη δεν δρουν ή δρουν προς όφελος του ιού και αυτό μου κάνει πολύ εντύπωση επίσης μου κάνει εντύπωση που προτιμάει τους άνδρες παρά τις

γυναίκες όπου αυτό έχει ένα ορμονικό σκαλοπάτι δηλαδή υπάρχουν κάποια σημεία που τώρα τα ξεκλειδώνουν οι επιστήμονες»

Αποσπάσματα Συνεντεύξεων:

“Συναισθήματα απέναντι στην κατάσταση ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥΣ από τότε που ο ιός ήταν μια απλή είδηση στην Κίνα μέχρι που έφτασε στην πόρτα τους

Στην αρχή, θεωρώ πως όλοι το είχαμε πάρει πολύ πιο απήφιστα καθώς και δεν πιστεύαμε πως θα έρθει στην χώρα μας και δεν είχαν παρουσιαστεί (καθώς δεν υπήρχαν κιόλας) απαραίτητα επιστημονικά – ερευνητικά δεδομένα. Πλέον αντιμετωπίζουμε το θέμα πιο σοβαρά αλλά χωρίς πανικό.

Συναισθήματα (για τον εαυτό τους, τους αγαπημένους κλπ)

Δεν θα έλεγα πως φοβάμαι ιδιαίτερα καθώς δεν έχω άτομα τα οποία εξαρτώνται από μένα (οικογένεια και παιδιά) παρά μόνο τους ηλικιωμένους γονείς μου τους οποίους προφυλάσσω με όποιον τρόπο μπορώ, σε φυσιολογικά πλαίσια πάντα και χωρίς πανικό και υπερβολές. Για τον εαυτό μου δεν φοβάμαι ιδιαίτερα καθώς δεν ανήκω σε ευάλωτη ομάδα και κάνω και έναν ιδιαίτερα υγιεινό τρόπο ζωής”

.....

«Συναισθήματα απέναντι στην κατάσταση ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥΣ από τότε που ο ιός ήταν μια απλή είδηση στην Κίνα μέχρι που έφτασε στην πόρτα τους

Ανάμεικτα.. λύπη και πανικός. Γιατί δεν έχω τον έλεγχο..και δεν υπάρχει κάτι ενδεδειγμένο να κάνω. Κανείς δεν ξέρεις πόσο θα κρατήσει και που θα οδηγηθεί η ανθρωπότητα από όλη αυτή την κατάσταση. Προς το παρόν μπορούμε μόνο να ικάζουμε και αυτό είναι που μου δημιουργεί ακόμη μεγαλύτερο πανικό.

Συναισθήματα (για τον εαυτό τους, τους αγαπημένους κλπ)

Από την αρχή της εμφάνισης του ιού, όσο κι αν κάποιοι πίστευαν πως δεν θα φτάσει στην Ελλάδα (Εγώ ήμουν σίγουρος από την αρχή πως θα έρθει, καθώς είδα από την αρχή το πόσο καθυστέρησε ο παγκόσμιος μηχανισμός να σταματήσει τα ταξίδια και τις μεταφορές), νιώθω και ένιωθα ανήμπορος. Ζω σε επαρχιακή πόλη, έχω πολλά ζώα και το μόνο που με παρηγορεί είναι πως δεν υπάρχουν και άνθρωποι που να εξαρτώνται από μένα..γιατί αυτό είναι το χειρότερο κομμάτι σε όλη αυτή την κατάσταση που βιώνουμε, το να εξαρτάται κανείς από εμάς και εμείς ουσιαστικά όχι μόνο να μην μπορούμε να τον βοηθήσουμε αλλά να αποτελούμε και εν δυνάμει κίνδυνο για αυτούς»

.....

«Συναισθήματα απέναντι στην κατάσταση ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥΣ από τότε που ο ιός ήταν μια απλή είδηση στην Κίνα μέχρι που έφτασε στην πόρτα τους

Πίστευα ότι θα φτάσει στην χώρα μας και στην περιοχή του πύργου λόγω τουρισμού και κρουαζιερόπλοιων, ιδίως από την ώρα που είδα πως δεν σταμάτησαν τα ταξίδια και οι αφίξεις των πλοίων. Αυτό που πλέον με αγχώνει ιδιαίτερα είναι τα ελλιπή, προς το παρόν, μέτρα και ιδίως ο εσωτερικός τουρισμός που μέρα με την μέρα πολλαπλασιάζεται στην περιοχή.

Συναίσθημα (για τον εαυτό τους, τους αγαπημένους κλπ)

Άγχος γιατί ο σύζυγος μου είναι μεταμοσχευμένος και έτσι το βάρος της ευθύνης που φέρω είναι τεράστιο.. όσο μπορούμε έχουμε μειώσει τις κοινωνικές μας συναναστροφές, όμως το γεγονός ότι εργαζομαι σε μονοθέσια υπηρεσία που επιβάλει την παρουσία μου εκεί και δεν μπορώ να πάρω άδεια, ενισχύει τον φόβο μου. Στα δικαστήρια ανηλίκων όπου στεγάζεται και το γραφείο μου, έρχομαι σε καθημερινή επαφή με Ρομά, οι οποίοι απλώς κάνουν χιούμορ με την κατάσταση αλλά δεν προσέχουν καθόλου»

.....

«Συναισθήματα απέναντι στην κατάσταση ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥΣ από τότε που ο ιός ήταν μια απλή είδηση στην Κίνα μέχρι που έφτασε στην πόρτα τους

Πολλά τα συναισθήματα όλο αυτό το διάστημα αλλά κυρίως εναλλάσσονται μεταξύ του..θυμού, της θλίψης και της απόγνωσης. Θυμός για όσους δεν έλαβαν σωστά και έγκαιρα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να κινδυνεύσουν όσο το δυνατόν λιγότερα άτομα εξαρχής, θλίψη για όλους τους αδικοχαμένους ανθρώπους και απόγνωση γιατί δεν έχουμε εικόνα πόσο θα τραβήξει όλο αυτό.

Συναισθήματα (για τον εαυτό τους, τους αγαπημένους κλπ)

Η πρώτη λέξη που μου έρχεται στο μυαλό είναι προφύλαξη... προφύλαξη και τα άτομα μέσα στο σπίτι, αποκλειστικά μέσα στο σπίτι. Να σταματήσουν τα άτομα και κυρίως οι ηλικιωμένοι να κυκλοφορούν ελεύθερα και χωρίς κανένα μέτρο αυτο προστασίας. Για παράδειγμα έχω ακόμη κι εγώ την πεθερά μου, που την Κυριακή πήγε και κοινωνήσε και δεν άκουγε κανέναν.. και έλεγε πως 'αν είναι γραφτό μου να πάω απο Κοινωνία, τότε έτσι ας γίνει'»

.....

«Θέλετε να μου πείτε λίγο από την αρχή, από την εμφάνιση του ιού, τι γνωρίζετε γενικά, τι αισθάνεστε για όλο αυτό?

Σε ψυχολογικό επίπεδο?

Σε κοινωνικό επίπεδο?

Να πω ότι έχουμε αλλάξει τρόπο ζωής, έχουμε απομονωθεί και τα λοιπά, εντάξει είναι και οι διαδικασίες και τα μέτρα που μας έχουν απομακρύνει από την αγορά ούτως η άλλως δεν κυκλοφορούσαμε μόνο τα απαραίτητα βέβαια για τρόφιμα και για θέματα υγείας αλλά και για προσωπικής δηλαδή ατομικής προφύλαξης ο καθένας μας, δεν έχουμε την επικοινωνία που υπήρχε ούτε σε καταστήματα βέβαια κλείσανε τώρα πρόσφατα αλλά ούτε και πριν. Εγώ προσωπικά και πριν φυλαγόμουν, μόνο για λόγους εργασίας δηλαδή αναγκαζόμουν να έχω επικοινωνία περαιτέρω από τους χώρους τους δικούς μου του σπιτιού δηλαδή ούτε εξόδους θέλω να σας πω ούτε κοινωνικές συναναστροφές.

Από τα πρώτα κρούσματα φαντάζομαι που εμφανίστηκαν.

Ναι ναι γιατί εμάς έσκασε σαν βόμβα εδώ ότι κυκλοφορούν άτομα τόσα πολλά από την περιοχή της Ηλείας όχι του Πύργου μόνο, γενικότερα που είναι κοντινές οι αποστάσεις δηλαδή αυτό τώρα μεταξύ τους.

Πως νιώσατε από την πρώτη στιγμή και πως όλο αυτό κλιμακώθηκε μέχρι τώρα αν θέλετε να μου πείτε?

Να σας πω ότι σε πρώτη φάση τον πανικό γιατί εγώ έχω και ένα άτομο, ένα παιδάκι το οποίο έχει θέμα με αναπνευστικό βρογχικό άσθμα και είχα πανικοβληθεί πιο πολύ γιατί είχε περάσει πριν ένα μήνα γρίπη με βαριά μορφή και τον οδήγησε σε πνευμονία δηλαδή πάλι παραλίγο οπότε ήμουν σε πολύ ένταση πρέπει να σας πω. Εντάξει τώρα το έχω περιορίσει δεν βγαίνει, δεν πάει σχολείο, δεν

πάει πουθενά αλλά και μόνο αν εγώ με την ιδέα ότι μπορεί να είμαι φορέας εγώ, ο οποίος όταν κόλλησε αυτός την γρίπη την πέρασα και εγώ πάρα πολύ βαριά που δεν είχα περάσει ποτέ βαριά τόσο πολύ βαριά να φανταστείτε. Όσον αφορά το ψυχολογικό σε συνδυασμό δηλαδή και με το πρόβλημα του μικρού που είχα πανικοβληθεί με την όλη κατάσταση μη κολλήσουμε και τα λοιπά όλοι και όσο να ναι και η κοινωνική απομόνωση μας φέρνει μια ψυχολογική απομόνωση μετά και σαφώς πέφτουν τα ψυχολογικά και στη δουλειά δεν είναι τόσο πολύ, δηλαδή δεν έχεις ούτε την όρεξη να δουλέψεις ας το πω έτσι.

Και οι συναναστροφές σας, δηλαδή δεν έχετε επαφή με κανέναν πέρα της οικογένειας έτσι?

Μόνο με τα πολύ στενά μου άτομα δηλαδή με τα παιδιά μου και μόνο με τους χώρους με τους οποίους θα πρέπει να χρησιμοποιήσω επικοινωνία δηλαδή είτε είναι για την δουλειά με συναδελφικά άτομα και τα λοιπά αναγκαστικά δηλαδή για την δουλειά που πάλι φοβάσαι αν αυτά τα άτομα έρθει σε επαφή με κάποιον άλλον και τα λοιπά και θα πας στο παιδί σου μετά και έτσι αυτό πάλι θα ξαναγυρίσει όσα μέτρα ασφαλείας και να πάρεις αναγκαστικά δηλαδή στους χώρους εργασίας πήραμε τα μέτρα τα πήραμε βέβαια μετά, τελευταία που έχουν πάρει έτσι με λιγότερο προσωπικό με απομάκρυνση πολλών αλλά και πάλι όταν έχεις το πρόβλημα στο σπίτι σου το βλέπεις διαφορετικά»

.....
«Γενικότερα, θα ήθελα να μου περιγράψετε τα συναισθήματα που νιώσατε από την αρχή που το μάθατε μέχρι τώρα για εσάς, για τα αγαπημένα σας πρόσωπα, φοβηθήκατε?

: Άγχος, το βασικότερο, άγχος και ψυχολογικό άγχος, πανικό, δεν ξέρουμε τι μέλλει γενέσθαι, αβεβαιότητα»

.....
"Ο κόσμος είναι ,τρομοκρατημένος ,στα σπίτια τους .

-Μένουν όλοι μέσα τηρούν τα μέτρα ,θεωρείτε ;

-Ναι, ναι κατά βάση ,τηρούνται κατά την γνώμη μου ναι, σε αυτό παρότι ότι δεν πίστευα ότι μπορεί να γίνει αυτό με εμάς ,τσαμπουκάδες τέτοια πράγματα, ο κόσμος το τηρεί , βγαίνει κάποιες δουλείες γρήγορα αυτά .Κοιτάζτε ο θάνατος του Μανώλη ταρακούνησε την Ηλεία .Γιατι όλο αυτό είχε γίνει στην μακρινή Κίνα και δεν περίμεναν να έρθει εδώ και λέγαμε σιγά τι είναι αυτό , αλλά όταν άρχισε και θέριζε κόσμο ,ο κόσμος φοβήθηκε και μέχρι τώρα έχει αντιδράσει καλά .

-Εσείς ;

- Έγω τι ; Μια χαρά είμαι , έχω υγεία ,δεν έχω κανένα πρόβλημα υγείας .

-Έχετε τρομοκρατηθεί ; Για τους δικούς σας;

-Όχι ,όχι προσπαθώ να τηρήσω τα μέτρα όπου χρειάζεται. Έχω και οικογένεια έχω και εγγόνι αυτά.

-Ναι Ειδικότερα οι μεγάλοι και οι ευπαθείς είναι αυτοί που διατρέχουν τον μεγαλύτερο

- Εγώ είμαι μεγάλος εξήντα πέντε χρονών μέσα στις μεγάλες ομάδες είμαι”

.....